

ANALYSE: VOLD I HJEMMET

ALT FOR FÅ BØRN ER KLAR OVER, AT VOLD MOD BØRN ER FORBUDT

Børn mangler viden om, hvad der er rigtigt og forkert, når det handler om fysisk og psykisk vold. Særligt slemt står det til hos de børn, som selv har været udsat for vold. De er også i højere grad tilbøjelige til at mene, at vold er i orden, viser en ny undersøgelse blandt 4.039 elever i 7. klasse.

Der er alt for store huller i børns viden, når det handler om at definere vold. 17 pct. af børnene i 7. klasse er i tvivl om, hvorvidt forældre må ruske deres børn, og 20 pct. tror, at ældre søskende må slå mindre søskende i forbindelse med et skænderi. Når det handler om psykisk vold, er børnene endnu mere usikre på, hvad der er rigtigt og forkert. Fx mener over halvdelen af børnene, at det er tilladt for forældre at tage børns ting fra dem, hvis de ikke opfører sig ordentligt.

Det får Børnerådets formand Per Larsen til at efterlyse en massiv oplysningsindsats: "De her tal kalder på, at vi bliver meget bedre til at formidle viden om vold og rettigheder til børn. Rettigheder skal simpelthen på skoleskemaet, for i dagens Danmark må børn ikke være så meget i tvivl om, hvad der er lovligt i forhold til vold."

Undersøgelsen viser desuden, at børn, der selv har været udsat for vold, gennemgående har en anden opfattelse af både fysisk og psykisk vold end deres jævnaldrende. De tror fx, at 38 pct. af deres jævnaldrende har været udsat for vold. Det tilsvarende tal for de børn, der ikke selv har været udsat for vold, er 18 pct. De børn, der selv har været udsat for vold, vurderer ligeledes oftere end andre børn, at en given voldssituation ikke er vold. Og spørger man børnene, hvad, de synes, er i orden, mener hvert fjerde barn, der har været udsat for fysisk vold i hjemmet, at det er i orden, at forældre rusker deres barn, hvis barnet ikke hører efter, mens 12 pct. af de børn, der ikke har oplevet vold, deler det synspunkt.

"Børnene tilpasser deres virkelighed og holdninger til den tilværelse, de selv lever. Det er en måde at tackle de barske realiteter på. Og det understreger, hvor vigtigt det er at få fortalt de her børn, at børn har ret til et liv uden vold, og at der er voksne, der kan hjælpe dem," siger Per Larsen.

ANDRE RESULTATER FRA UNDERSØGELSEN

- Drengene synes oftere end piger, at nogle typer vold er i orden.
- 16 pct. af børnene vurderer, at det er vold at blive låst inde på værelset som følge af at have svaret sin forælder igen. Dog mener 71 pct., at det ikke er i orden.
- Børn med anden etnisk baggrund end dansk er oftere enige i, at det er i orden, at forældre bruger vold, end børn med etnisk dansk baggrund er.
- 34 pct. af de børn, der har været udsat for vold fra en voksen i hjemmet, mener, at reglerne i Danmark tillader forældre at ruske deres barn, hvis barnet ikke hører efter. Det samme gælder for 18 pct. af de børn, der ikke har været udsat for fysisk vold derhjemme.
- Hvert tredje barn, der selv har oplevet vold eller trusler derhjemme, kender andre børn i en lignende situation. Den tilsvarende andel for børn, der ikke har været udsat for vold i hjemmet, er 17 pct.
- 58 pct. af de børn, der har kendskab til vold mod andre børn, har ikke talt med andre om deres kendskab.

ANALYSENOTAT

VOLD I ET BØRNEPERSPEKTIV

På trods af at revselsesretten blev afskaffet for snart 20 år siden, oplever danske børn stadig vold i hjemmet. 5 pct. af børnene i 7. klasse svarer ja, når de bliver spurgt direkte, om de har været udsat for eller er blevet truet med vold af en voksen derhjemme. Foruden at spørge direkte til oplevelsen af at være udsat for vold kan man undersøge vold i hjemmet ved at spørge barnet om konfliktsituationer mellem forælder og barn. Børnerådet har i en undersøgelse anvendt begge metoder til at afdække, hvor mange børn i 7. klasse der har været udsat for vold. (Børnerådet, 2016b).

Tabel 1 illustrerer svarfordelingen på de to måder at spørge på, og mens 5 pct. svarer bekræftende på at have oplevet vold eller trusler i hjemmet, oplever 28

pct. i konfliktsituationer, hvad der kan karakteriseres som mindre grov fysisk vold, mens 9 pct. oplever grov fysisk vold i forbindelse med konflikter i hjemmet. En gruppe af børnene har været udsat for begge former for vold, og samlet har 29 pct. af børnene været udsat for minimum én form for fysisk vold. 17 pct. af børnene oplever psykisk vold.

I Børneindblikket "Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag" præsenteres resultaterne i tabel 1 nærmere, ligesom der fremlægges en analyse af, hvilke børn som oftere end andre børn udsættes for vold i hjemmet, og hvordan denne gruppe af børn trives. I denne analyse undersøger vi, hvad 12-13-årige børn forstår som vold, hvad deres holdninger til forskellige former for vold er, og hvorvidt de kender de regler, der er på området.

TABEL 1: VOLD I HJEMMET FRA DE VOKSNE INDEN FOR DET SENESTE ÅR

Opgørelser af vold på baggrund af forskellige spørgsmål	Pct.
Vold - direkte adspurgt	5
Fysisk vold - erfaringer med voksnes reaktioner i konfliktsituationer	
Mindre grov og/eller grov fysisk vold	29
Mindre grov fysisk vold	28
Grov fysisk vold	9
Psykisk vold - erfaringer i konfliktsituationer og/eller kendskab til voksnes handlinger	17

Analysen bygger på en spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel, som blev gennemført i september 2016. 23 pct. af de børn, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, var 12 år, 71 pct. var 13 år, og 6 pct. var 14 år. Vi betegner samlet set gruppen som 12-13-årige. Undersøgelsens metoder er beskrevet bagest i notatet. Spørgeskemaundersøgelsen er en del af den landsdækkende kampagne #stopvoldmodbørn, som Børnerådet, Red Barnet, Børns Vilkår og Danmarks Radio har indgået samarbejde om. Det fælles projekt er støttet af TrygFonden.

#stopvoldmodbørn

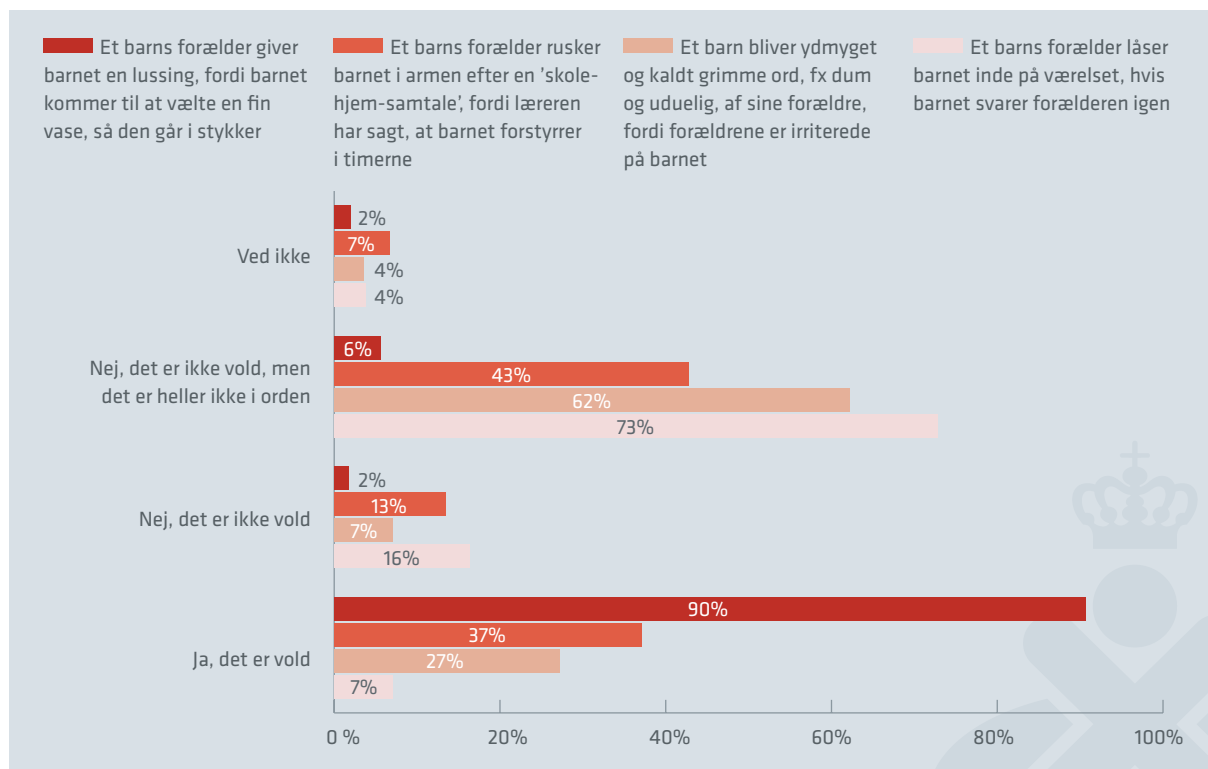
BØRNS FORSTÅELSER AF VOLD

Vold mod børn kan antage mange former, og der findes forskellige definitioner af begrebet (Christensen, 2011; Oldrup, Christoffersen, Kristiansen & Østergaard, 2016). Også børn har forskellige definitioner på, hvad vold er. 13-årige Wilma mener fx, at vold er: "At blive slået og sådan nogle ting. Hvor man kan se det. Hvis det bare er et lille puf eller sådan noget, så er det ikke rigtig vold, synes jeg." Flere børn mener også, at vold kan have psykiske dimensioner: "Det er rigtig meget psykisk også. Udnytter ens svagheder, eller hvad man kan kalde det. Altså, at man siger grove ting i stedet for at gøre grove ting," siger 13-årige Lasse. Thea på 13 år supplerer: "Hvis man fx siger et eller andet med, at da man blev født, så var det en fejl. Den er slem, for så viser man virkelig noget; at du skulle faktisk slet ikke være blevet født." I undersøgelsen om vold er børnene i et spørgeskema blevet

præsenteret for forskellige cases, og herefter har de givet deres vurdering af, om de synes, der er tale om vold. Figur 1 viser, at 90 pct. af børnene svarer, det er vold, hvis et barn får en lussing af sin forælder efter at have ødelagt en fin vase. 2 pct. af børnene mener ikke, lussingen kan defineres som vold. Færrest børn – 7 pct. – mener, det er vold, hvis man bliver låst inde på værelset som følge af at have svaret sin forælder igen. 73 pct. af børnene mener dog ikke, det er i orden.

Figur 1 viser desuden, at lidt flere end hvert tredje barn, 37 pct., mener, det er vold, når en forælder rusker sit barn i armen efter en skole-hjem-samtale. 43 pct. synes ikke, det er vold, men heller ikke, at det er i orden. 13 pct. svarer, at det ikke er vold, mens 7 pct. er i tvivl.

FIGUR 1: FLEST BØRN DEFINERER DET SOM VOLD, NÅR EN FORÆLDER GIVER SIT BARN EN LUSSING

Antal svar: 4.039

Spørgsmålsformuleringerne fremgår af figuren. Hvert spørgsmål er blevet fulgt af spørgsmålet: *Er det vold?*

De børn, vi har interviewet, har forskellige forståelser af, om rusken kan betragtes som vold. 13-årige Josefine mener ikke, det er vold at ruske: "Hvis jeg skal være helt ærlig, så synes jeg ikke rigtig, det er vold. Det kommer jo også an på, hvordan moren taler imens, eller hvis hun råber eller sådan noget. Så synes jeg måske, det bliver lidt mere voldeligt, at hun står og rusker i datteren. Men hvis det bare er, fordi hun siger, 'det var ikke, hvad jeg forventede', og så lige sådan rusker, så synes jeg ikke rigtig, det er noget, man skal tage seriøst. Så er det jo bare sådan øv-agtigt."

Sasha, som er 12 år, synes derimod, det er vold, når en forælder rusker: "Jeg synes, grænsen går der, hvor hun begynder at ruske i sit barn og så opad til en lussing og til at være bange for sine forældre. Det ville jeg betegne som vold i hjemmet," siger Sasha og uddyber: "Som barn synes jeg, man skal turde være sammen med sine forældre lige meget hvad. Man skal kunne betro sig til dem. Man skal ikke være bange for sin far eller mor."

Børnenes vurderinger af, om det er vold, når et barn bliver ydmyget af sine forældre, er også delte. Mens 27 pct. mener, det er vold, svarer 7 pct., at det ikke er. 62 pct. af børnene svarer, at de ikke synes, det er vold, men at de heller ikke synes, at det er i orden. 4 pct. af børnene er i tvivl. Noah på 13 år skelner mellem ydmygelse og vold, da han bliver præsenteret for en case om en far, der bruger nedsættende ord over for sin søn: "Det er ikke vold, men det er ydmygelse, vil jeg sige." Flere af de interviewede børn taler også om psykisk vold. Olivia, som er 12 år, synes ikke, at psykisk vold er lige så slemt som fysisk vold. Til gengæld er psykisk vold, fx meget hårde ord, noget barnet skal bære rundt på: "Jeg tænker, det er værre at blive slået eller sådan noget. Men rent psykisk vold kan også være slemt, for så går du hele tiden

rundt med det." Hun uddyber hvilke hårde ord, hun har i tankerne: "Hvis du nu hele tiden får at vide, at 'du er bare ikke ønsket!'"

BØRN UDSAT FOR VOLD VURDERER VOLD ANDERLEDES

Det er tidligere i både undersøgelser og teoretiske værker pointeret, at der er en forbindelse mellem de erfaringer, man gør sig, eller de livsomstændigheder, man er i som menneske, og de holdninger, man har (Bourdieu, 1995; Gundelach & Nørregård-Nielsen, 2002; Hansen & Nørregård-Nielsen, 2015). Set fra et udviklingspsykologisk perspektiv er det forventeligt, at børns egne erfaringer med vold har betydning for, om de vurderer, at en given situation er vold (Gulbrandsen, 2009). Den tendens viser sig også i denne analyse, hvor de børn, der har oplevet enten grov fysisk vold eller mindre grov fysisk vold i en konfliktsituation, er mindre tilbøjelige til at vurdere en af de fire cases i figur 1 som vold. Mens 17 pct. af de børn, der har været udsat for fysisk vold derhjemme, ikke synes, det er vold, når en forælder rusker sit barn i armen, synes 12 pct. af de børn, der ikke har været udsat for vold i hjemmet, det samme. Forældres ydmygelse af deres barn vurderer 9 pct. af de børn, der har været udsat for fysisk vold derhjemme, ikke som vold. Den tilsvarende andel for børn, der ikke har oplevet fysisk vold fra en af de voksne i hjemmet, er 6 pct. Næsten hver femte, 19 pct., af de børn, der har været udsat for fysisk vold, mener ikke, det er vold, hvis forældre låser børn inde på et andet værelse. Det samme gør sig gældende for 15 pct. af de børn, der ikke har været udsat for fysisk vold i hjemmet. Begge grupper af børn er til gengæld relativt enige om, at en lussing er vold: Kun 2 pct. fra begge grupper mener ikke, det er vold. Forskellene i svarene fra de to grupper af børn kan ses som et udtryk for, at familielivet i høj grad præger og former barnet og kan være med til at danne barnets holdninger.

Som barn synes jeg, man skal turde være sammen med sine forældre lige meget hvad.

SASHA 12 ÅR

BØRNS KENDSKAB TIL RIGTIGT OG FORKERT

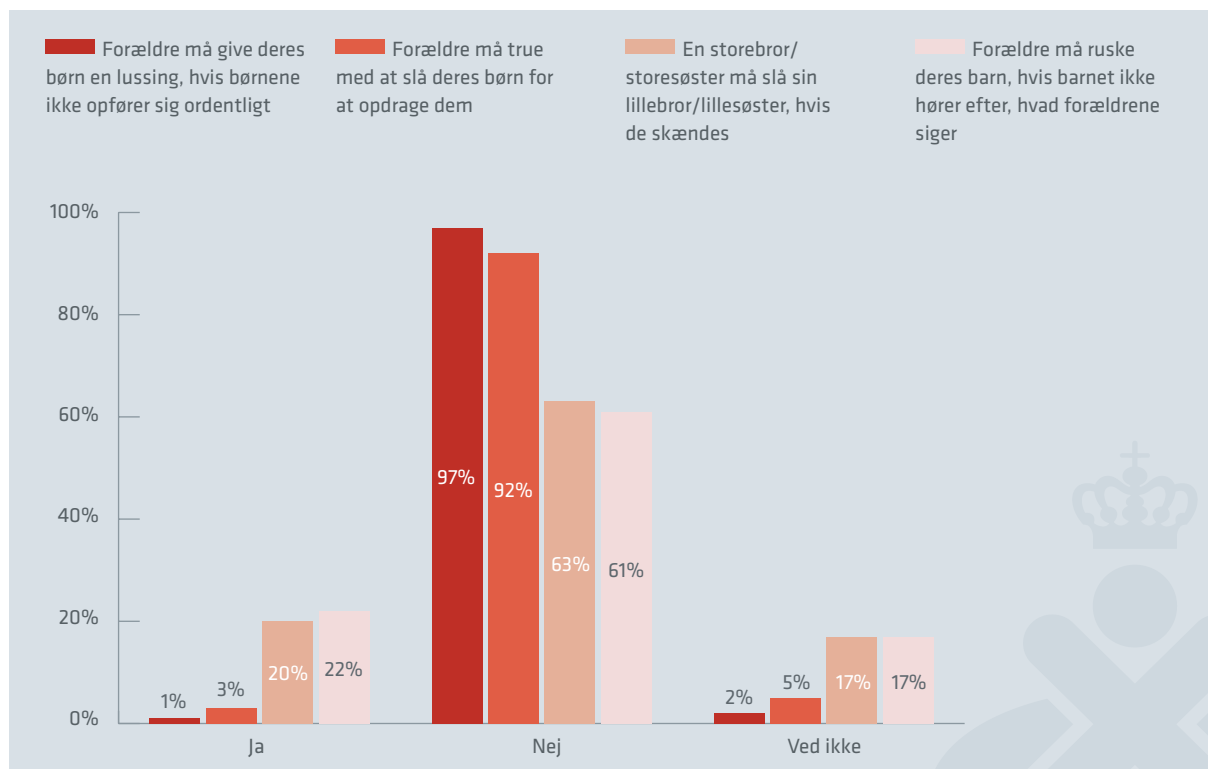
Med udgangspunkt i små cases har vi i spørgeskemaet bedt børnene angive, hvilke love og regler, de tror, der gælder i Danmark i forhold til vold. Figur 2 viser, at ud af fire cases tror flest børn, det er tilladt, at forældre rusker deres barn, hvis barnet ikke hører efter, hvad forældrene siger. Mere end hver femte, 22 pct., har svaret, at de tror, det er tilladt. 20 pct. af børnene tror, at ældre søskende må slå mindre søskende i forbindelse med et skænderi. Flest børn er i tvivl om, hvorvidt forældre må ruske barnet, og hvorvidt ældre søskende må slå deres yngre søskende. Til begge spørgsmål har 17 pct. svaret, at de ikke ved, om reglerne i Danmark tillader det. Usikkerheden omkring reglerne ligger på linje med resultaterne fra andre

undersøgelser, som viser, at mange børn ikke kender børns rettigheder (UNICEF, 2014; Børnerådet, 2016a).

13-årige Esther forklarer, at hun synes, der er forskel på at blive slået af en søskende og af en forælder: "Nu har jeg ikke sådan vold derhjemme, men jeg synes ikke, det er vold, hvis man får et blåt mærke af ens søskende, fordi det er ikke det samme, som hvis jeg får det af mine forældre."

En mindre gruppe børn, henholdsvis 1 og 3 pct., mener, det er tilladt, at forældre giver deres børn en lussing, hvis barnet ikke opfører sig ordentligt, og at det er tilladt at true med at slå for at opdrage børnene.

FIGUR 2: FLEST BØRN TROR, DET ER TILLADT, AT EN FORÆLDER RUSKER SIT BARN

Antal svar: 4.039

Spørgsmålsformuleringerne fremgår af figuren. Spørgsmålene er blevet indledt med teksten: *Tænk på, hvilke regler, der gælder i Danmark, og sæt kryds ved det svar, du tror, er rigtigt.*

VOLDSRAMTE BØRN MENER OFTERE, VOLD ER TILLADT

Børn, der har oplevet fysisk vold i hjemmet, vurderer oftere end andre børn, at det er tilladt for forældre at anvende vold eller trusler mod deres børn. 34 pct. af de børn, der har været udsat for grov eller mindre grov fysisk vold fra en voksen i hjemmet, mener, at reglerne i Danmark tillader forældre at ruske deres barn, hvis barnet ikke hører efter, hvad forældrene siger. Det samme gælder for 18 pct. af de børn, der ikke har været udsat for fysisk vold derhjemme. Også i forhold til forældres trusler om vold er der forskel i børnenes opfattelse af rigtigt og forkert. 5 pct. af de børn, der har været udsat for fysisk vold, mener, at reglerne i Danmark giver forældre lov til at true deres børn med at slå for at opdrage dem. Den tilsvarende procentandel for børn, der ikke har oplevet fysisk vold derhjemme, er 2. Samme tendens viser sig, når det gælder ældre søskendes brug af vold over for mindre søskende. 24 pct. af de børn, der har oplevet fysisk vold derhjemme, mener det er tilladt i Danmark, at ældre søskende slår mindre søskende i forbindelse med et skænderi. 19 pct. af de børn, som ikke har erfaringer med fysisk vold i hjemmet, vurderer det samme.

BØRN TROR OFTERE PSYKISK VOLD ER LOVLIGT

Figur 3 illustrerer tre forskellige cases, hvor psykisk vold indgår. Sammenlignet med figur 2 viser figur 3, at flere børn mener, psykisk vold ikke er omfattet af lovgivningen i Danmark. Psykisk vold kan være svært at beskrive og er ligeledes svært at bevise, men ikke desto mindre er den ulovlig. Forældre eller andre må ikke udsætte børn for psykisk vold. I forældreansvarsloven står der blandt andet, at forældre skal behandle børn med respekt for deres person, og at børn ikke må udsættes for krænkende behandling. Over halvdelen af børnene, 53 pct., mener, forældre må tage børns ting fra dem, hvis de ikke opfører sig ordentligt. Henholdsvis 14 og 6 pct. af børnene tror, forældre må låse deres børn inde på værelset og ydmyge eller håne dem, hvis børnene ikke gør, som forældrene siger, eller hvis de ikke opfører sig ordentligt.

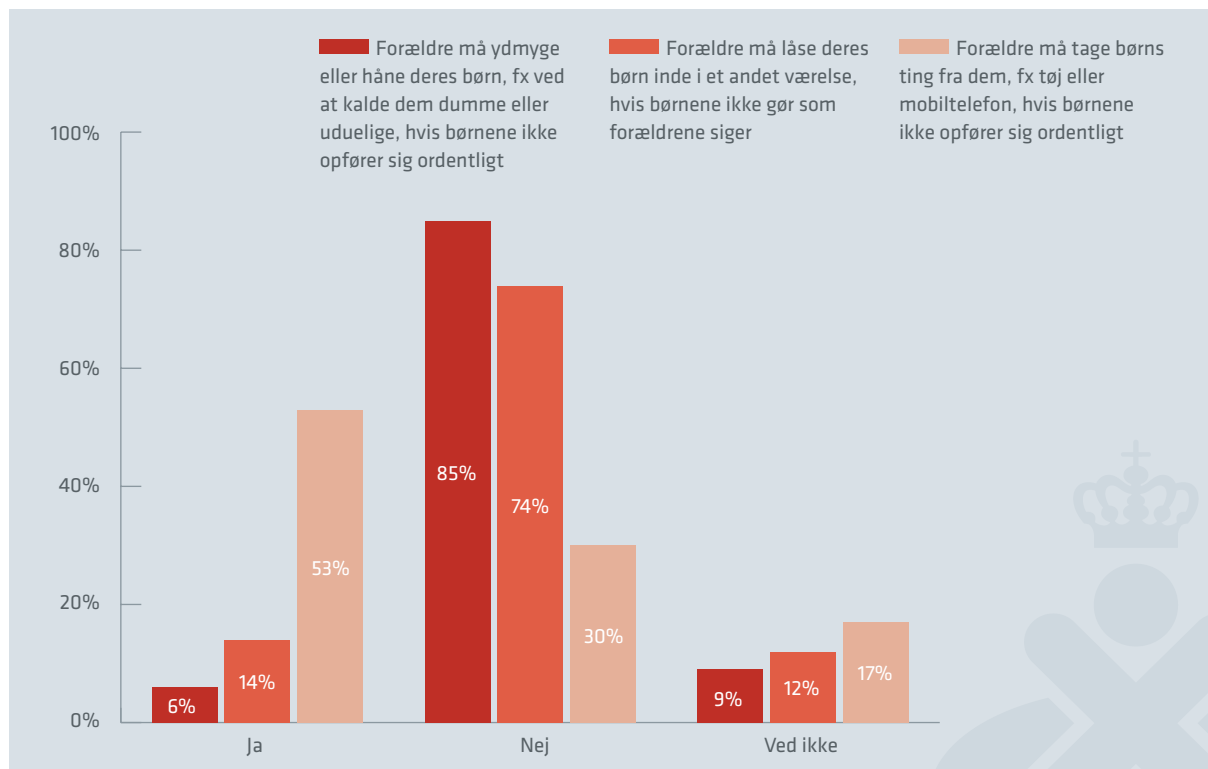
13-årige Wilma blev under et interview præsenteret for en case, hvor en far låser sin datter inde på et værelse. Wilma mener ikke, det kan defineres som vold: "Jeg tænker ikke, det er decideret vold. Jeg synes bare, det er en meget hård grad af skældud, fordi faren gør jo ikke noget, der gør datteren ondt. Men det er måske lidt mere psykisk vold."

Jeg tænker ikke, det er decideret vold. Jeg synes bare, det er en meget hård grad af skældud, fordi faren gør jo ikke noget, der gør datteren ondt. Men det er måske lidt mere psykisk vold.

WILMA 13 ÅR

FIGUR 3: FLEST BØRN TROR, DET ER TILLADT AT TAGE TING FRA BØRN

Antal svar: 4.039

Spørgsmålsformuleringerne fremgår af figuren. Spørgsmålene er blevet indledt med teksten: *Tænk på, hvilke regler der gælder i Danmark, og sæt kryds ved det svar, du tror, er rigtigt.*

Flere af de interviewede børn mener, det kan have store konsekvenser for et barn at blive udsat for psykisk vold. Nanna, som er 12 år, synes fx, det har stor betydning, hvis forældre truer deres barn med at blive smidt ud hjemmefra: "Så tænker man, så kan de nok ikke rigtig lide en, og så bliver man ret ked af det." 13-årige Louise supplerer: "Og det er det samme som at vise, at barnet ikke er noget værd."

Børn, der har været udsat for psykisk vold i deres hjem, vurderer ligesom børn, der har været udsat for fysisk vold, også reglerne i Danmark anderledes end andre børn. 9 pct. af de børn, der er blevet udsat

for psykisk vold derhjemme, mener, det er tilladt for forældre at ydmyge eller håne deres børn. Til sammenligning mener 6 pct. af de børn, der ikke har oplevet psykisk vold i hjemmet, det samme. Samme mønster finder vi i forhold til forældre, der låser deres børn inde på et værelse. 18 pct. af børnene, der har erfaringer med psykisk vold derhjemme, mener, det er tilladt for forældre at låse deres børn inde. Det samme gør sig gældende for 13 pct. af børnene uden erfaringer med psykisk vold i hjemmet.

BØRNS HOLDNINGER TIL FYSISK VOLD

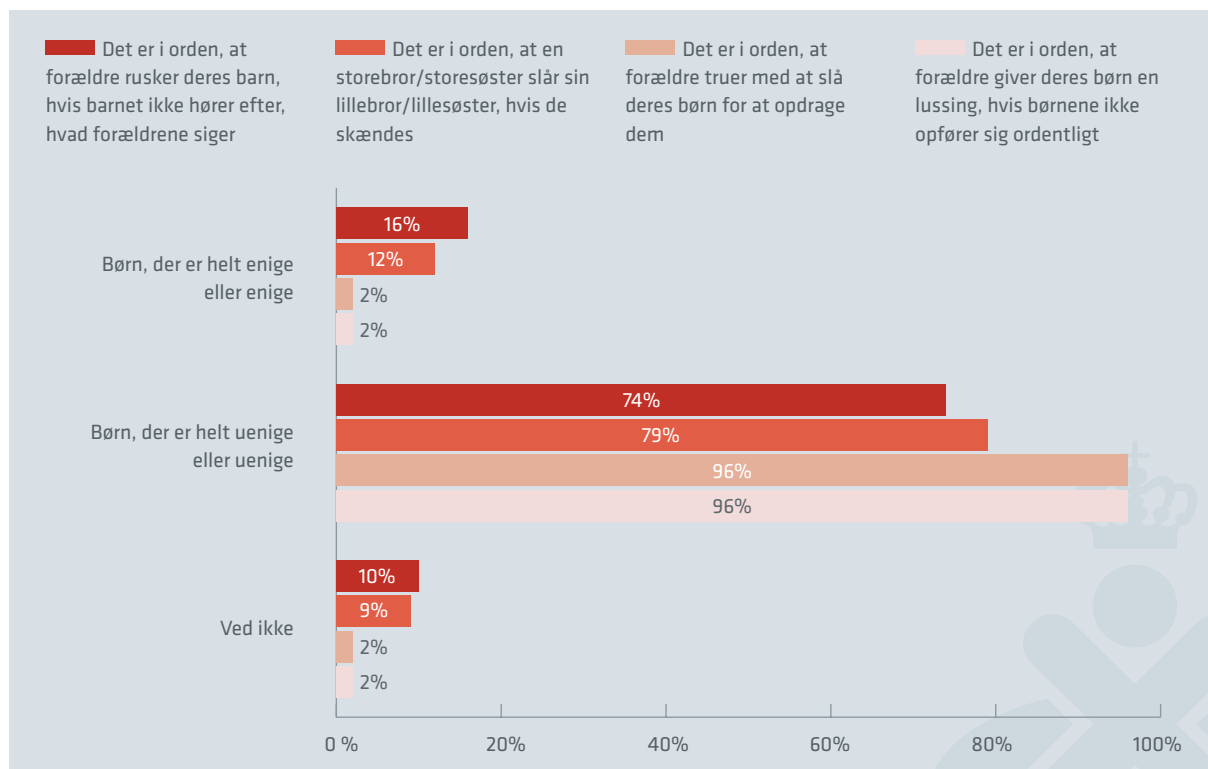
Tidligere så vi, at 13 pct. af børnene ikke mener, det er vold, når en forælder rusker sit barn i armen, og at 22 pct. af børnene mener, det er tilladt for forældre at ruske deres børn. I forlængelse deraf viser figur 4, at 16 pct. af børnene er helt enige eller enige i, at det er i orden, at forældre rusker deres barn, hvis barnet ikke hører efter, hvad forældrene siger.

Til spørgsmålet om hvorvidt det er vold at blive rusket i armen, svarer 12-årige Anna: "Det er sådan lidt voldsomt, men jeg ved ikke rigtig, om det er vold. Jeg synes, det kommer an på, hvor slemt det er. Hvis

det bare er sådan lige kort, så synes jeg egentlig ikke, det er vold. Men hvis det begynder at blive sådan voldsomt, og man begynder at miste balancen, så synes jeg, det begynder at grænse til vold."

Børnene er ligeledes mere tolerante over for vold mellem søskende, end de er over for forældre, der truer med at slå eller slår deres børn. Figur 4 viser, at 12 pct. af børnene er helt enige eller enige i, at det er i orden, når ældre søskende slår mindre søskende i forbindelse med et skænderi. 2 pct. af børnene mener, det er i orden, at forældre truer med at slå for at opdrage, og at forældre giver deres børn en lussing.

FIGUR 4: FLEST BØRN SYNES, DET ER I ORDEN, AT FORÆLDRE RUSKER DERES BARN

Antal svar: 4.039

Spørgsmålsformuleringerne fremgår af figuren.

BØRN UDSAT FOR VOLD MENER OFTERE, VOLD ER I ORDEN

Børnenes egne erfaringer med fysisk vold spiller en rolle i forhold til deres holdninger til vold. Børnenes holdninger kan forklares ud fra forskellige parametre, som alle er komplekse (Bertelsen, 2008; Guldbrandsen, 2009). Set fra et udviklings- og socialpsykologisk perspektiv kan nogle børns svar fx være udtryk for, at barnet beskytter sig selv og håndterer skamfølelser ved at tilpasse sine holdninger til sine erfaringer (Weston, 2010).

Børn, der har oplevet enten grov fysisk vold eller mindre grov fysisk vold, er mere tilbøjelige til at være enige i, at det er i orden, at forældre anvender vold eller trusler mod deres børn. Hvert fjerde barn, 25 pct., der har været udsat for fysisk vold i hjemmet, er helt enig eller enig i, at det er i orden, at forældre rusker deres barn, hvis barnet ikke hører efter, hvad

forældrene siger. 12 pct. af de børn, der ikke har oplevet fysisk vold i deres hjem, deler dette synspunkt. 4 pct. af de børn, som har erfaringer med fysisk vold derhjemme, mener, det er i orden, at forældre truer deres børn med at slå dem som en del af opdragelsen. Det samme gør sig gældende for 1 pct. af børnene uden erfaringer med fysisk vold i hjemmet. Mens 3 pct. af børnene, der har oplevet vold fra en voksen derhjemme, synes, det er i orden, at forældre giver deres børn en lussing, hvis børnene ikke opfører sig ordentligt, mener 1 pct. af børnene, som ikke har været udsat for vold i hjemmet, at det er i orden

Også vold mellem søskende er mere acceptabelt for børn, der selv har været udsat for fysisk vold derhjemme. 17 pct. af børnene, som har oplevet fysisk vold fra en voksen i hjemmet, synes, at det er i orden. Det samme gælder for 10 pct. af de børn, som ikke har oplevet fysisk vold i deres hjem.

Men hvis det begynder at blive sådan voldsomt, og man begynder at miste balancen, så synes jeg, det begynder at grænse til vold.

ANNA 12 ÅR

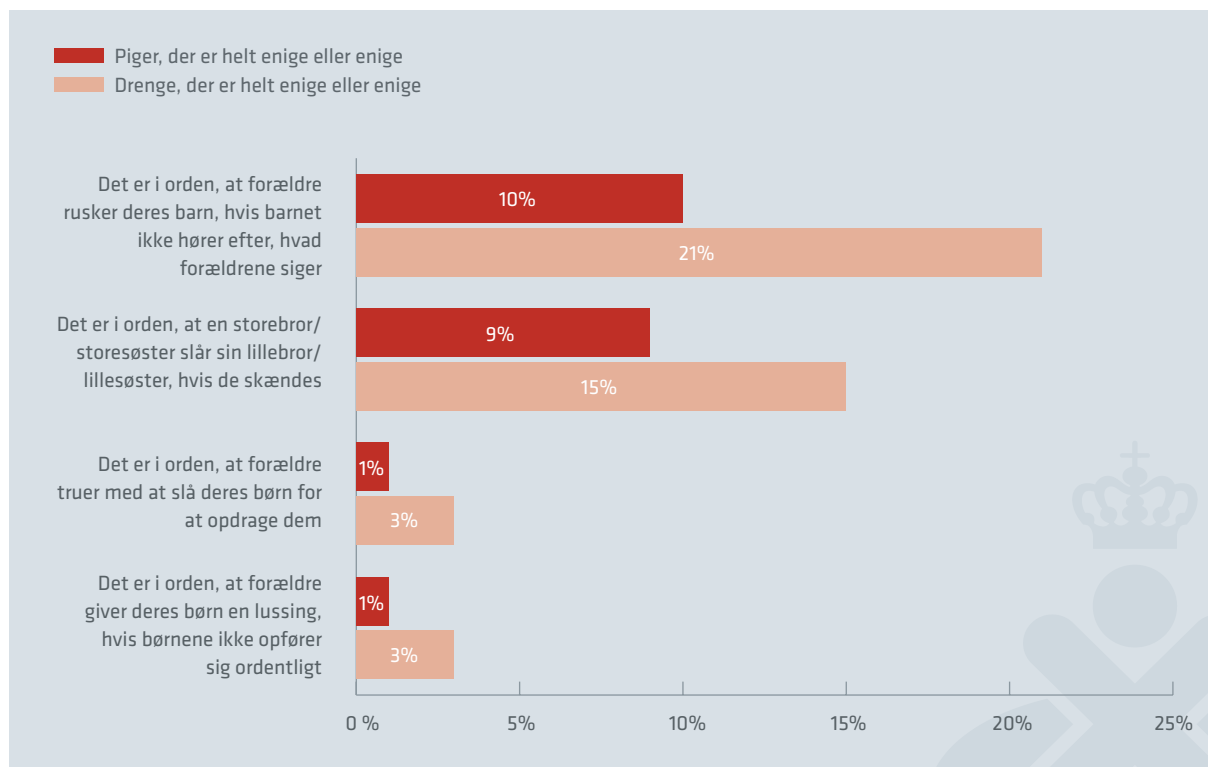
KØN OG ETNICITET

Drenge er oftere end piger udsat for fysisk vold gentagne gange (Børnerådet, 2016b). Figur 5 viser, at drenge også oftere end piger synes, nogle typer vold er i orden. 21 pct. af drengene mod 10 pct. af pigerne svarer, at det er i orden, at forældre rusker deres barn, hvis barnet ikke hører efter. Den samme tendens viser sig i de tre andre cases, der fremgår af figuren.

Ser man på børnenes etniske baggrund, er der også her forskel i deres holdningstilkendegivelser. Børn med etnisk minoritetsbaggrund erklærer sig således oftere helt enige eller enige i, at det er i orden, at forældre bruger vold. Det kan hænge sammen med, at børn med etnisk minoritetsbaggrund oftere end etnisk danske børn bliver udsat for fysisk grov vold

og psykisk vold (Børnerådet, 2016b). 21 pct. af børnene med etnisk minoritetsbaggrund mener, at det er i orden, at forældre rusker deres barn, hvis barnet ikke hører efter, hvad forældrene siger. Det samme gælder for 15 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund. 15 pct. af børnene med etnisk minoritetsbaggrund mod 12 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund synes, det er i orden, hvis ældre søskende slår yngre søskendt i forbindelse med et skænderi. 6 pct. af de børn, der har en anden etnisk baggrund end dansk, synes, det er i orden, at forældre bruger trusler om vold i opdragelsen. Den tilsvarende andel for etnisk danske børn er 1 pct. 7 pct. af børnene med etnisk minoritetsbaggrund mener, det er i orden, at forældre giver deres børn en lussing, hvis børnene ikke opfører sig ordentligt, mens 1 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund mener det samme.

FIGUR 5: DRENGE SVARER OFTERE END PIGER, AT VISSE FORMER FOR VOLD ER I ORDEN

Antal svar: 4.039

Spørgsmålsformuleringerne fremgår af figuren.

BØRNS SYN PÅ PSYKISK VOLD

I spørgeskemaet er børnene blevet præsenteret for tre cases om psykisk vold. Figur 6 viser, at ud af de tre cases synes børnene, det er mest i orden, at forældre tager børns ting fra dem, hvis de ikke opfører sig ordentligt. 40 pct. af børnene er helt enige eller enige i dette. En lille andel børn, henholdsvis 6 og 2 pct., synes, det er i orden, at forældre låser deres børn inde på værelset, hvis børnene ikke gør, som forældrene siger, og at forældre ydmyger eller håner deres børn, hvis børnene ikke opfører sig ordentligt.

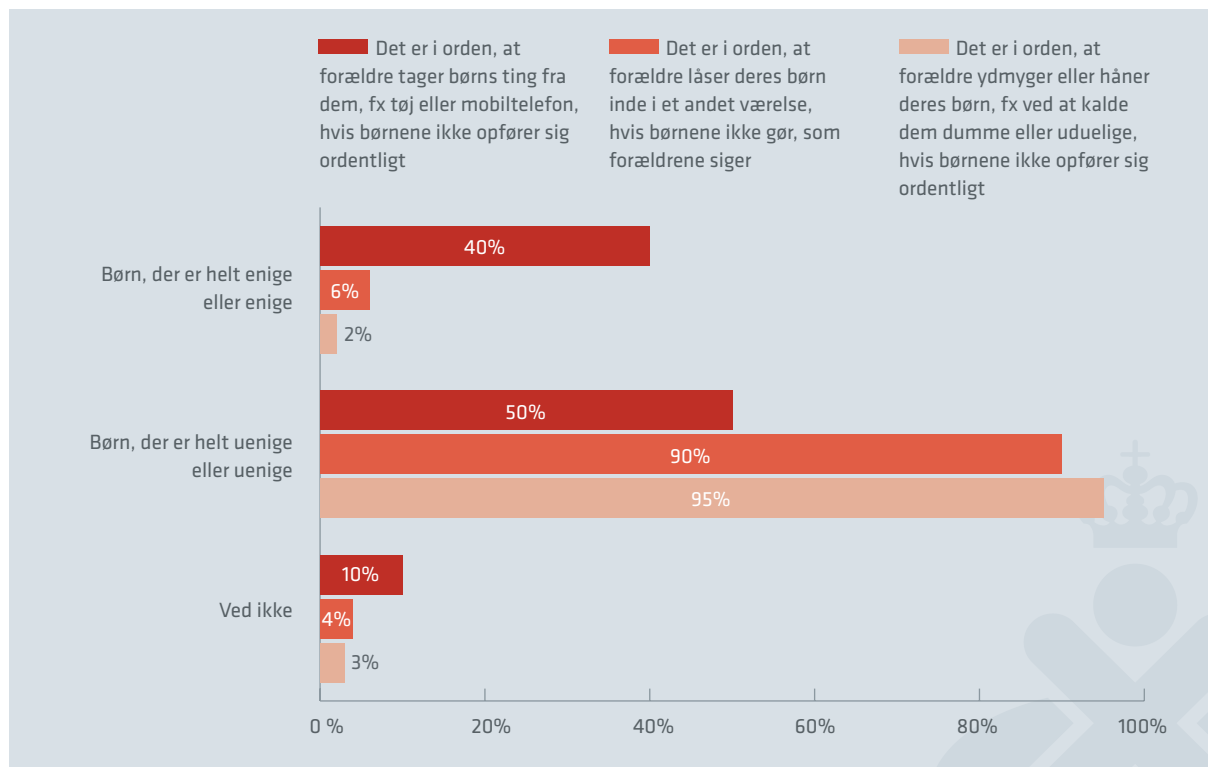
KØN OG ETNICITET

Også i forhold til de tre cases, der fremgår af figur 6, er der kønsforskelle. Mens 45 pct. af drengene mener, det er i orden, at forældre tager børns ting fra

dem, hvis børnene ikke opfører sig ordentligt, synes 35 pct. af pigerne det samme. 8 pct. af drengene synes, det er i orden, at forældre låser deres børn inde på et værelse, hvis børnene ikke gør, som forældrene siger. Den tilsvarende procentandel for piger er 3. Den mindste holdningsmæssige forskel finder vi, når det gælder forældres ydmygelse af deres børn, hvis børnene ikke opfører sig ordentligt. 3 pct. af drengene og 2 pct. af pigerne mener, det er i orden.

Figur 7 illustrerer, at der også er forskelle i børnenes holdninger afhængigt af deres etniske baggrund. 47 pct. af børnene med etnisk minoritetsbaggrund mod 39 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund synes, det er i orden, at forældre tager børns ting fra dem, hvis børnene ikke opfører sig ordentligt. Den største

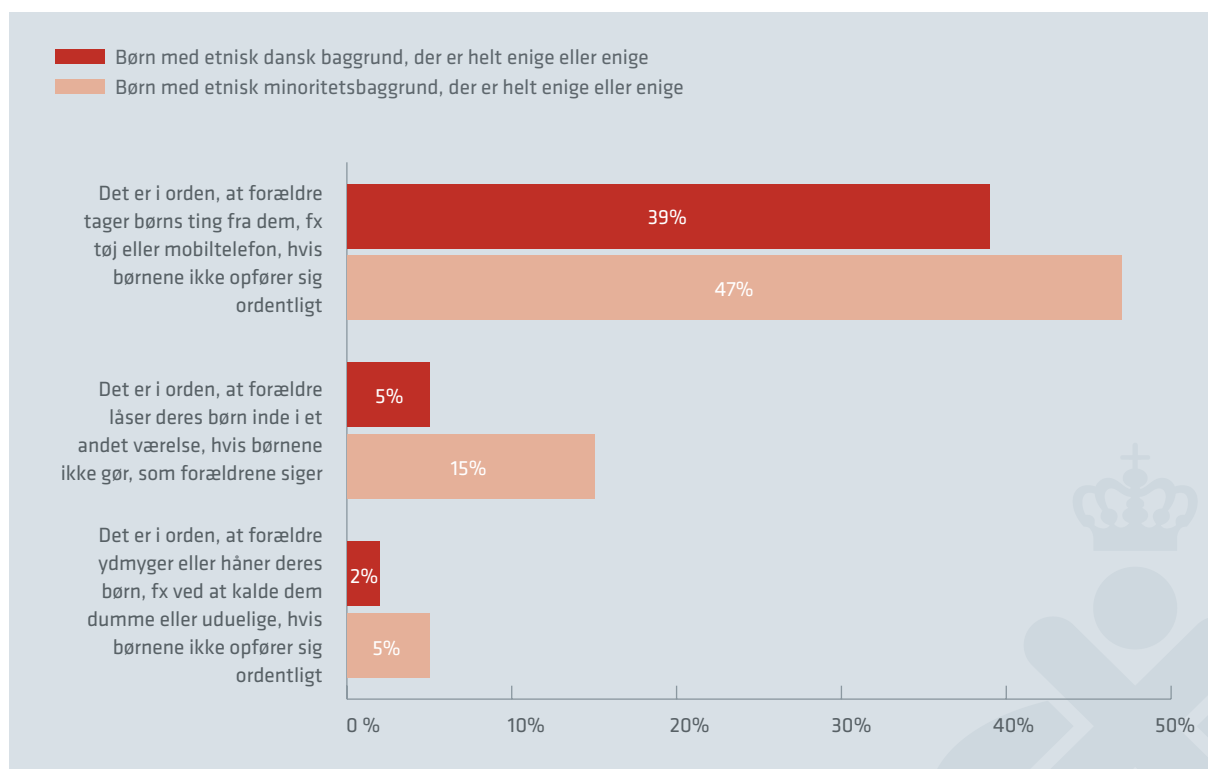
FIGUR 6: FLEST BØRN SYNES, DET ER I ORDEN AT TAGE TING FRA BARNET

Antal svar: 4.039

Spørgsmålsformuleringerne fremgår af figuren.

FIGUR 7: FLERE BØRN MED ANDEN ETNISK BAGGRUND SYNES, DET ER I ORDEN, AT FORÆLDRE LÅSER DERES BØRN INDE

Antal svar: 4.039

Spørgsmålsformuleringerne fremgår af figuren. Etnisk minoritetsbaggrund er målt ved at spørge til barnets og forældrenes fødeland.

procentvise forskel mellem de to børnegrupper finder vi, når det gælder holdningen til, at forældre låser deres børn inde på et værelse, hvis børnene ikke gør, som forældrene siger. 15 pct. af de børn, der har etnisk minoritetsbaggrund, mener, det er i orden, mens den tilsvarende procentandel for etnisk danske børn er 5.

BØRN UDSAT FOR PSYKISK VOLD UDTRYKKER ANDRE HOLDNINGER

Ligesom der er forskel på børnenes holdning til fysisk vold, afhængigt af om de selv har været udsat for vold eller ej, er der også forskel på deres syn på psykisk vold. Børn, der har været udsat for psykisk vold i deres hjem, svarer oftere end andre børn, at det er i orden, at forældre anvender psykisk vold over for

deres børn. 45 pct. af de børn, der har været udsat for psykisk vold fra en voksen i deres hjem, svarer, at de synes, det er i orden, når forældre tager børns ting fra dem, hvis børnene ikke opfører sig ordentligt. 39 pct. af de børn, der ikke har været udsat for psykisk vold i hjemmet, svarer det samme. 9 pct. af børnene, der har oplevet psykisk vold derhjemme, mener, det er i orden, at forældre låser deres børn inde på et værelse, hvis børnene ikke gør, som forældrene siger. Den tilsvarende andel for børn uden erfaringer med psykisk vold i hjemmet er 5 pct. 4 pct. af de børn, der har oplevet psykisk vold fra en voksen i hjemmet, mener, det er i orden, at forældre ydmyger eller håner deres børn. Det samme gælder for 2 pct. af børnene, som ikke har været udsat for psykisk vold derhjemme.

VOLDSRAMTE BØRN KENDER OFTERE ANDRE VOLDSRAMTE BØRN

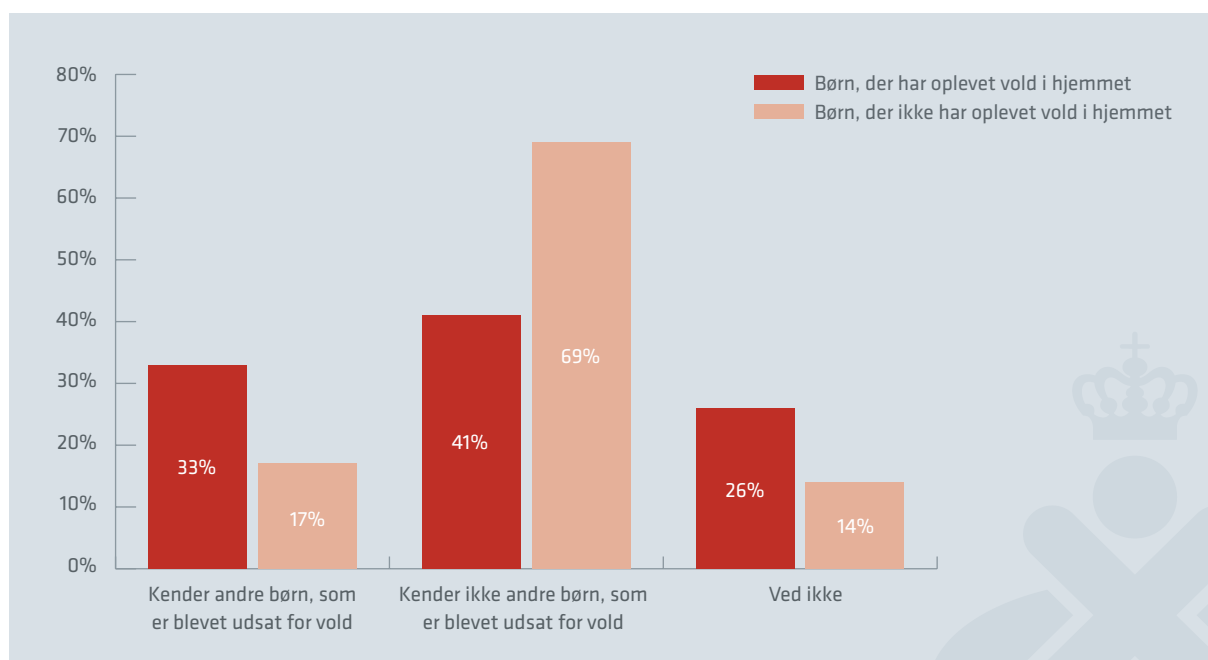
For at undersøge børns kendskab til vold mod andre børn har vi i spørgeskemaet spurgt dem, om de kender andre børn, som er blevet udsat for vold eller trusler om vold fra de voksne, de bor sammen med. De fleste børn, 68 pct., kender ikke andre børn, der har været udsat for vold eller trusler i hjemmet. 18 pct. har svaret, at de kender andre børn i den situation, mens 14 pct. ikke ved, om de gør.

Figur 8 viser, at børn, der direkte adspurgte (jf. tabel 1) oplyser, at de er blevet udsat for vold eller trusler om vold fra en af de voksne derhjemme, oftere end andre børn svarer, at de kender andre børn, der har oplevet vold i hjemmet eller er blevet truet med det. Hvert tredje barn, der selv har oplevet vold derhjemme,

kender således andre børn i en lignende situation. Den tilsvarende andel for børn, der ikke har været udsat for vold i hjemmet, er 17 pct.

Tendenserne fra figur 8 viser sig også i forhold til børns erfaringer med fysisk og psykisk vold i konflikt-situationer i hjemmet (jf. tabel 1). 24 pct. af de børn, der har oplevet grov eller mindre grov fysisk vold i hjemmet, kender også andre børn, der har været udsat for vold. Den tilsvarende andel for børn, der ikke har oplevet fysisk vold derhjemme, er 15 pct. 31 pct. af børnene, som har været udsat for psykisk vold i deres hjem, kender andre børn, der har oplevet vold i hjemmet, mens det samme gør sig gældende for 15 pct. af børnene uden erfaringer med psykisk vold derhjemme.

FIGUR 8: BØRN, DER SELV ER BLEVET UDSAT FOR VOLD, KENDERE OFTERE OGSÅ ANDRE VOLDSRAMTE BØRN

Antal svar: 4.039

Figuren illustrerer et kryds mellem barnets selvrapporterede vold jf. tabel 1: *Tænk tilbage på det seneste år. Har du oplevet, at en af de voksne derhjemme har truet dig med vold eller udsat dig for vold (fx rusket, slået, eller gjort noget andet voldsomt)?* og barnets kendskab til vold mod andre børn: *Kender du andre børn, som er blevet udsat for vold, fx at blive slået eller truet med vold af de voksne, de bor sammen med?*

Over halvdelen, 58 pct., af de børn, der har kendskab til vold mod andre børn, har ikke talt med andre om deres kendskab. Børnene har i spørgeskemaet haft mulighed for at skrive, hvorfor de ikke har talt med andre om det. Mange børn skriver, at de synes, det er en privat sag, eller at de har lovet det voldsramte barn ikke at sige det til andre. Der er ingen signifikante sammenhænge, der kan fortælle os, hvilke børnegrupper der fortæller om deres kendskab om vold mod et andet barn, og hvilke der ikke gør. Det gælder både i forhold til barnets køn, etniske baggrund, barnets oplevelser med brud i familien, barnets rapportering om vold mod barnets selv og barnets erfaringer med forskellige former for vold.

De fleste, 64 pct., af de børn, der har snakket med andre om deres kendskab til vold mod et andet barn, har snakket med en voksen om det. 28 pct. har talt med det barn, som er udsat for volden, og 27 pct. har talt med andre børn om det. Børnene har desuden haft mulighed for at uddybe, hvilke voksne de har snakket med. En del børn har skrevet, at de har snak-

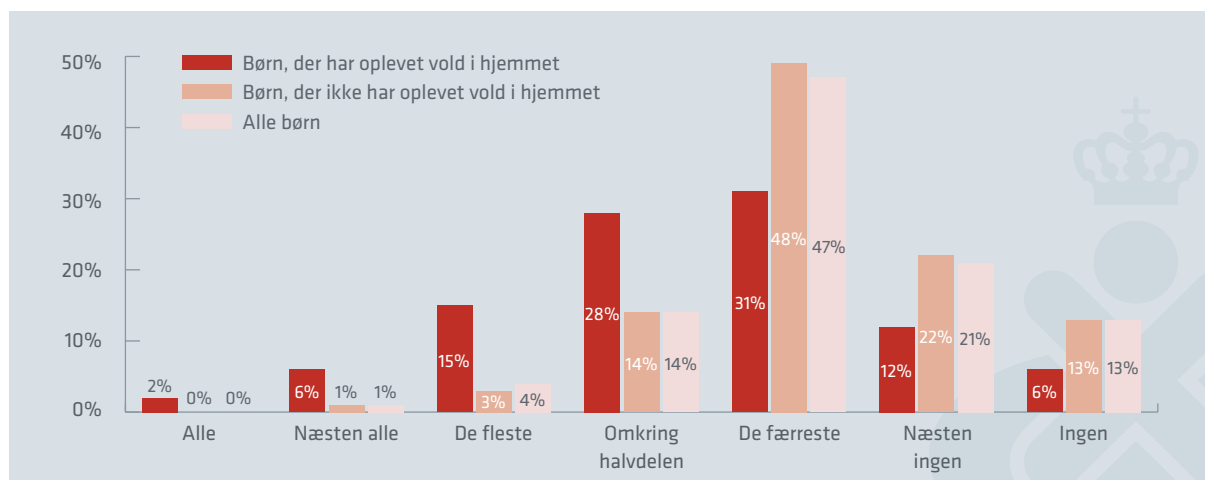
ket med deres forældre eller deres lærer om deres viden om vold mod et andet barn.

49 pct. af de børn, der har kendskab til vold mod et andet barn, angiver, at de ved det, fordi de selv har talt med barnet om det. 24 pct. af dem svarer, at de har fået det fortalt af andre, mens 15 pct. angiver, at de kender til volden, fordi de kan mærke det på barnet. 11 pct. har angivet 'andet' som svarmulighed i spørgeskemaet. En væsentlig andel af dem uddyber, at de kender til volden, fordi de selv har overværet det. Det kan fx være i tilfælde, hvor der er tale om vold mod barnets søskende.

VOLDSRAMTE BØRN TROR, AT FLERE BØRN UDSÆTTES FOR VOLD

I undersøgelsen har vi bedt børnene komme med deres bud på, hvor mange af deres jævnaldrende der er blevet udsat for eller truet med vold af de voksne derhjemme. Figur 9 viser, at de børn, der selv angiver at have oplevet vold eller trusler om vold, vurderer omfanget af vold mod børn som større end andre børn.

FIGUR 9: 7.-KLASSE-ELEVERS BUD PÅ, HVOR MANGE BØRN I DANMARK DER UDSÆTTES FOR ELLER TRUES MED VOLD I HJEMMET

Antal svar: Børn, der har oplevet vold i hjemmet ved direkte rapportering jf. tabel 1: 182. Børn, der ikke har oplevet vold i hjemmet: 3742. Alle børn: 4039. Ved ikke-svar er udeladt, hvorfor de to tal ikke summer til antallet af alle børn.

Spørgsmål: Tænk tilbage på det seneste år. Har du oplevet, at en af de voksne derhjemme har truet dig med vold eller udsat dig for vold, fx rusket, slået, eller gjort noget andet voldsomt? og Hvor mange andre børn på din alder, tror du, har oplevet at blive truet med vold eller udsat for vold af en af de voksne i hjemmet?

Omgreget svarer fordelingerne i figuren til, at børn tror, at 19 pct. af deres jævnaldrende er blevet udsat for eller truet med vold af en af de voksne derhjemme. De børn, der direkte adspurgt rapporterer, at de selv har været udsat for vold eller trusler fra en voksen derhjemme (jf. tabel 1), mener, det samme gør sig gældende for 38 pct. af deres jævnaldrende (Balvig, Holmberg & Sørensen, 2005). Den tilsvarende procentandel for børn, der ikke har været udsat for vold eller trusler i hjemmet, er 18.

Der er flere mulige forklaringer på, hvorfor voldsramte børn overvurderer andelen af børn, der udsættes for vold. Dels er det velkendt, at børn, der bliver udsat for vold, i højere grad end andre vil opfatte vold som en del af normaliteten. (Jensen & Nielsen, 2005). Dels kender børn, som selv har været udsat for vold, oftere andre børn, som udsættes for vold (jf. figur 8).

HVEM FORTÆLLER MAN OM VOLD?

I undersøgelsen er børnene blevet spurgt, hvem de ville fortælle det til, hvis de fandt ud af, at en ven blev udsat for vold derhjemme. De fleste børn – 69 pct. – ville tale med det voldsramte barn om det. Figur 10 viser imidlertid, at der på nogle punkter igen er forskel på, hvordan børnene ville reagere afhængigt af deres egne erfaringer med vold (jf. tabel 1). 41 pct. af de børn, der ikke har oplevet vold eller trusler derhjemme, ville fortælle det til en voksen, hvis de fandt ud af, at en ven blev udsat for vold. Kun 24 pct. af de børn, der har oplevet vold eller trusler i hjemmet, ville fortælle om vold mod en ven til en voksen derhjemme. En forklaring på forskellen mellem de to børnegrupper kan være, at tilliden og fortroligheden mellem barn og forælder bliver beskadiget, når barnet oplever vold fra forælderen (Helweg-Larsen, Schütt & Larsen, 2009).

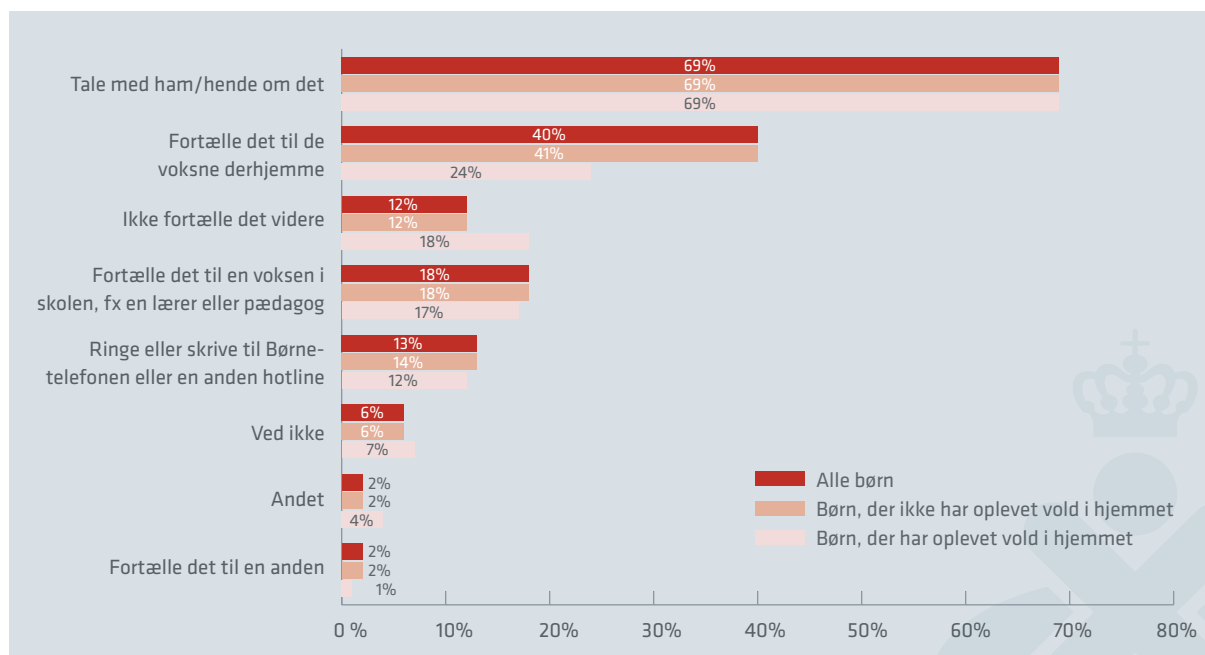
12 pct. af de børn, der ikke har været udsat for vold eller trusler i hjemmet, ville slet ikke fortælle det videre. Den tilsvarende andel for børn, der har været udsat for vold eller trusler fra en voksen derhjemme, er 18 pct.

Lige meget hvor meget man bliver slået, og hvor meget man hader det, så elsker man jo egentlig også sine forældre højt. Så man vil jo aldrig nogensinde i livet blive fjernet fra sit hjem eller aldrig nogensinde have kontakt til dem mere.

ESTHER OG WILMA 13 ÅR

FIGUR 10: DE FLESTE BØRN VILDE TALE MED DET VOLDSTRAMTE BARN, HVIS DE FIK KENDSKAB TIL VOLD MOD EN JÆVNALDRENDE

Antal svar: Børn, der rapporterer om vold i hjemmet: 182. Børn, der ikke rapporterer om vold i hjemmet: 3742. Alle børn: 4039. Ved ikke-svar er udeladt, hvorfor de to tal ikke summer til antallet af alle børn.

Spørgsmål: Tænk tilbage på det seneste år. Har du oplevet, at en af de voksne derhjemme har truet dig med vold eller udsat dig for vold, fx rusket, slået, eller gjort noget andet voldsomt? og Hvis en af dine venner fortalte dig, at han/hun blev udsat for vold derhjemme, fx at blive slået, rusket eller sparket, hvad ville du så gøre?

De børn, vi har interviewet, er enige om, at det er vigtigt at reagere, hvis en ven fortæller om vold derhjemme. De fremhæver særligt det nære miljø omkring børnene, såsom forældre og lærere, som der, hvor børnene kan få hjælp. 13-årige Otto mener, det er læreren, der bedst kan hjælpe i sådan en situation: "Jeg tænker, jeg nok ville gå til klasselæreren i stedet for mine forældre, fordi, jeg tror, klasselæreren ville kunne hjælpe bedre. Fordi ens forældre ville måske holde lidt tilbage med at sige det. Jeg tror, en klasselærer ville have lettere ved at sige det."

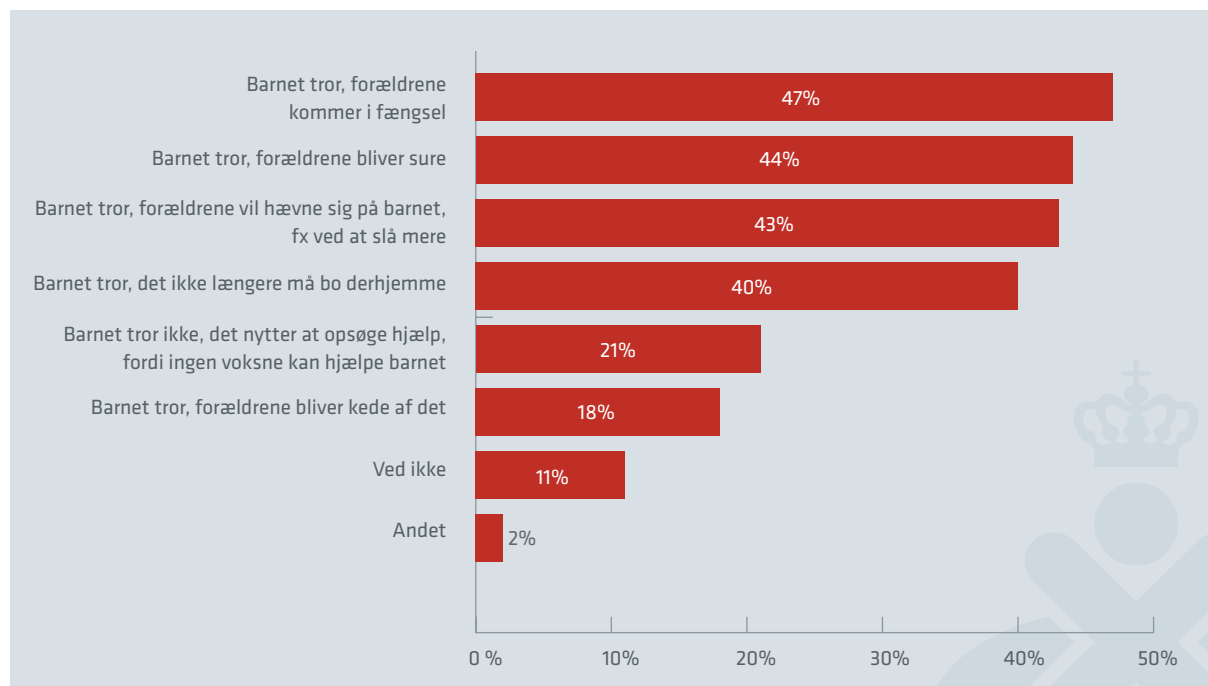
FRYGTEN FOR FORÆLDRENS FREMTID OG REAKTIONER

En del af de børn, der har behov for hjælp i forbindelse med vold i hjemmet, opsøger den ikke (Børnerå-

det, 2015 & 2016a). I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt børnene, hvorfor de tror, det forholder sig sådan. De mener, det især er frygten for, at forældrene skal komme i fængsel, der afholder børn fra at fortælle, at de bliver udsat for vold derhjemme. Figur 11 viser, at også forældrenes reaktioner i form af vrede eller hævn kan afholde børn fra at fortælle om volden i hjemmet. Forskning har vist, at en del voldsramte børn netop ikke opsøger hjælp ud fra hensyn til og frygt for forældrene (Korzen, Fisker & Oldrup, 2010; Oldrup, Christoffersen, Kristiansen & Østergaard, 2016). Samme pointe fremgår af en undersøgelse fra Børnerådet, hvor tre unge fortæller om deres erfaringer med at leve med vold i hjemmet. (Børnerådet, 2016c).

FIGUR 11: BØRN MENER, AT FRYGT FOR FORÆLDRENES FÆNGSLING KAN AFHOLDE VOLDSRAMTE BØRN FRA AT OPSØGE HJÆLP

Antal svar: 4039.

Spørgsmål: Nogle børn opsøger ikke hjælp, når de oplever vold eller trues med vold derhjemme. Hvorfor tror du, der er nogle børn, der ikke opsøger hjælp? Du må vælge så mange svar, du vil.

Som figuren viser, mener børnene også, at frygten for ikke længere at måtte bo hjemme kan have betydning for, om børn fortæller om vold i hjemmet. Esther og Wilma på 13 år nævner netop denne frygt som svar på, hvorfor nogle børn ikke fortæller om volden: "Hvis det er meget slemt, så bliver de måske også fjernet fra hjemmet og anbragt på børnehjem eller kommer i en plejefamilie eller noget. Lige meget hvor meget man bliver slået, og hvor meget man hader det, så elsker man jo egentlig også sine forældre højt. Så man vil jo aldrig nogensinde i livet blive fjernet fra sit hjem eller aldrig nogensinde have kontakt til dem mere." 13-årige Mads mener, at den frygt, der kan afholde barnet fra at fortælle om volden, kan afhjælpes ved at inddrage barnet i processen: "Jeg ville nok sige, at barnet skal vide det hele på forhånd, så der ikke kommer et eller andet lige pludseligt, der

bliver sat i gang, og så sker der noget, som barnet ikke vil have."

BØRNEBUD PÅ AT UNDGÅ VOLD MOD BØRN

Vi har i spørgeskemaet bedt børnene om at skrive deres bud på, hvordan man kan undgå, at børn udsættes for vold. Børnenes forslag til forebyggelse kan opdeles i fem overordnede temaer:

- Børns kendskab til deres egne rettigheder
- Fokus på børns adfærd
- Fokus på de voksnes adfærd
- Øget samfundsmæssig opmærksomhed på vold
- Fokus på strafferammen for vold mod børn.

De børn, der har skrevet om børns kendskab til egne rettigheder, mener, at vold kan forebygges, hvis børn

ved, at de har ret til et liv uden vold. Flere børn skriver, at de synes, børns rettigheder skal på skoleskemaet. Børnene, som har skrevet om fokus på børns adfærd, synes, voksne skal have bedre kendskab til de signaler, voldsramte børn sender. En 13-årig pige skriver fx: "Nogle børn råber på hjælp ved at give de voksne et tegn. Med tegn mener jeg at tisse i bukserne eller kaste op, ved at græde eller være sur. Så jeg tænker, så snart man kan se på barnet, at der er noget galt, skal man undersøge det." Flere af de børn, der har fokus på voksnes adfærd, sammenkæder vold mod børn med voksnes sociale problemer. Nogle børn skriver fx, at alkohol skal forbydes, fordi voksne, der drikker, slår børn. Andre skriver, at de voksne måske har det psykisk dårligt, og derfor slår deres børn. Nogle af børnene mener, de voksnes adfærd kan ændres ved kurser. En 12-årig pige skriver fx: "Måske kunne man give et kursus om god børneopdragelse til de forældre, som slår deres børn."

Den samfundsmæssige opmærksomhed hænger for børnene sammen med mediernes rolle. Mens nogle mener, kampagner kan forebygge vold, tror andre, at de voksne, der slår deres børn, måske stopper med det, hvis de konfronteres med vold mod børn i medierne. En pige på 12 år skriver fx: "Send en udsendelse i fjernsynet om vold derhjemme med voldelige billeder. Så kan det være, at dem, der har gjort det, fortryder." Den samfundsmæssige opmærksomhed handler for børnene også om at give børn information om deres handlemuligheder. Det kunne fx være gennem kampagner eller ved at skabe trygge voksenrelationer, skriver en 12-årig pige: "Jeg tror, man skal blive ved med at lave kampagner og fortælle folk historier om vold, for så tror jeg, at barnet ved, hvad det skal gøre, hvis det bliver udsat for vold. Jeg tror også, det hjælper meget at have en voksen, som ikke er ens forældre, som man taler med det om, for så ved man, at man kan være tryk ved personen. Det kunne fx være en pædagog eller kontaktlærer."

Nogle børn nævner også, at myndighederne kan spille en rolle i forhold til at undgå vold mod børn. En 14-årig pige skriver fx: "At der somme tider kommer en fra fx kommunen og snakker med voksne og børn

på skift om, hvad der sker derhjemme." En 13-årig dreng mener også, at politiet kan spille en rolle: "Politiet skal tage opkald fra børn mere seriøst." De børn i undersøgelsen, der peger på strafferammen for vold mod børn som et forebyggelsesmiddel, mener, straffene er for milde.

Endelig er der en del børn, som skriver, at børn skal række ud til andre, fx lærere, andre i familien, venner osv., som barnet kan være tryk ved. Budskabet fra denne gruppe børn er, at det er vigtigt at tale om vold. De mener derfor, at børn, der udsættes for vold, skal opfordres til at kontakte voksne, de kan være tryk ved.

METODE

HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

Analyserne er baseret på data fra første undersøgelse i Børnerådets nuværende Børne- og Ungepanel og på en række interviews med børn i samme aldersgruppe som børnene i panelet. Undersøgelsen er blevet fagligt kvalificeret af en følgegruppe med repræsentanter fra praksis og forskning, der på to møder har bidraget med perspektiver og nuancer på det overordnede tema 'vold i hjemmet'.

BØRNE- OG UNGEPANELET

Panelet er etableret ved en simpel tilfældig stikprøve foretaget med hjælp fra Danmarks Pædagogiske Universitet og består af 5.047 7.-klasses-elever fordelt på 233 skoler i hele landet. 4.039 børn har gennemført hele spørgeskemaet om vold i hjemmet, hvilket giver en svarprocent på 80. På skoleniveau har 221 skoler deltaget, hvilket giver en svarprocent på 95.

BORTFALD VED ETABLERING AF PANELET

500 skoler blev udtrukket til at deltage i panelet¹. Heraf er 261 skoler udgået, hvilket svarer til 52,2 pct. 56 af skolerne i udtrukket (11,2 pct.), havde ikke en syvende klasse, da de blev indbudt til at deltage i panelet, enten fordi skolen var et 10.-klasse-center eller ikke havde en udskolingsdel. Disse skoler er dog inkluderet i beregningerne af bortfaldet. Bortfaldet er opgjort i forhold til skoletype og geografisk placering af skolerne. Der er ikke voldsomme udsving i forhold til bortfaldet på tværs af skoletype og regioner, hvilket betyder, at stikprøven ikke er blevet skævvredet ved bortfald.

INDSAMLING AF DATA

Undersøgelsen 'Vold i hjemmet' er den første undersøgelse i det nyetablerede Børne- og Ungepanel. Data er indsamlet i august/september 2016 via elektroniske spørgeskemaer. Spørgeskemaerne blev besvaret i klassen med læreren som facilitator. Spørgeskemaerne var udstyret med oplæsningsfunktion af både spørgsmål og svarkategorier.

1 Ud af stikprøven på 500 skoler blev seks skoler frasorteret, da de ikke længere eksisterede. Det betyder, at stikprøven reelt er på 494 skoler, hvoraf 233 skoler er en del af panelet, mens 261 skoler er udgået.

BEREDSKAB I FORBINDELSE MED UNDERSØGELSEN

Vold i hjemmet er et både svært og tabubelagt emne. Derfor har Børnerådet været særligt opmærksom på at forberede både lærere og de deltagende børn på besvarelsen og eventuelle efterfølgende reaktioner. Fx har vi sendt materiale til lærerne om undervisningsforløb og forskellige måder at tale med børn og unge om emnet. Emnet er naturligvis særligt følsomt for de børn og unge, som selv har oplevet psykisk eller fysisk vold i hjemmet, og som i spørgeskemaet bliver spurgt til en række forhold om disse oplevelser. Derfor har Børnerådet ligeledes gjort meget ud af at anviser handlemuligheder samt muligheder for hjælp og støtte. Både direkte til de deltagende børn som afslutning på spørgeskemaet og til lærerne som en opfordring til at være særligt opmærksomme på reaktioner og på deres skærpede underretningsspligt.

REPRÆSENTATIVITET

Undersøgelsen er repræsentativ, hvis sammensætningen af de deltagende børn afspejler den samlede population af 7.-klasser på landsplan². I nedenstående tabel ses en opgørelse, hvor analyseudvalget, det vil sige de børn, som deltager i undersøgelsen, sammenlignes med populationen i forhold til køn, alder, skoletype, etnicitet og geografi. Tallene for hele populationen er fundet i Danmarks Statistiks statistikbank (Danmarks Statistik, 2016).

Overordnet set er undersøgelsens analyseudvalg forholdsvis repræsentativt på de opstillede parametre. På to parametre overstiger forskellen mellem analyseudvalg og population 5 procentpoint, hvilket betyder, at man skal have disse forskelle for øje i de videre analyser.

2 Panelet består af skoleklasser fra folkeskoler samt privat- og friskoler. Børn, som går i specialklasser på folkeskoler og privat- og friskoler, indgår dog ikke som respondenter i undersøgelsen. Børn i specialklasser på folkeskoler og privat- og friskoler er derfor også udeladt, når andelen for den samlede population angives.

		7. klasse	
		Analyseudvalg	Population
Køn	Drenge	49,91 pct.	50,58 pct.
	Piger	50,09 pct.	49,42 pct.
Alder		12,84 år	12,90 år
Skoletype	Folkeskole	72,47 pct.	79,59 pct.
	Privatskole eller friskole	27,53 pct.	20,41 pct.
Etnicitet	Etnisk dansk	90,64 pct.	88,74 pct.
	Anden etnisk baggrund end dansk	9,36 pct.	11,26 pct.
Regioner	Hovedstaden	25,18 pct.	29,13 pct.
	Sjælland	13,84 pct.	15,21 pct.
	Syddanmark	27,21 pct.	22,04 pct.
	Midtjylland	20,82 pct.	23,83 pct.
	Nordjylland	12,95 pct.	9,79 pct.
Kommunetyper ¹	Yderkommune	8,76 pct.	8,39 pct.
	Landkommune	30,63 pct.	28,13 pct.
	Mellemkommune	14,34 pct.	16,69 pct.
	Bykommune	46,27 pct.	46,79 pct.

1 Kommunetypifikationen er hentet fra en analyse foretaget af Danmarks Jordbrugsforskning. Karakteristikken er baseret på kommunens andel af befolkning, arbejdspladser, uddannede og landbrugsareal mv. (Kristensen et al., 2007).

STATISTISKE TESTS AF REPRÆSENTATIVITETEN

Forskellene mellem analyseudvalg og population er testet statistisk ved hjælp af en t-test ($p < 0,05$).

Blandt de 4.039 elever, der har besvaret spørgeskemaet, er der 2.016 drenge (49,1 pct.) og 2.023 piger (50,1 pct.). På landsplan er kønsfordelingen i 7. klasse således, at 50,6 pct. er drenge, og 49,4 pct. er piger. En t-test viser, at der ikke er en statistisk signifikant forskel i kønsfordelingen mellem analyseudvalget og hele populationen på et 5 pct. signifikansniveau. Vores spørgeskemaundersøgelse er derfor repræsentativ i forhold til fordelingen af køn.

Gennemsnitsalderen for børnene i undersøgelsen er lidt lavere (12,84 år) end for børn i 7. klasse på landsplan (12,90 år), og denne forskel er statistisk signifikant.

I forhold til børnenes etnicitet har vi i spørgeskemaundersøgelsen spurgt ind til, hvorvidt barnet er født i Danmark eller i et andet land, samt hvor barnets forældre er født. Herudfra kan vi definere, hvorvidt børnene har dansk baggrund eller er indvandrere eller efterkommere³. Er børnene indvandrere eller efterkommere, defineres de som med anden etnisk baggrund end dansk. 90,6 pct. af børnene i analyseudvalget har etnisk dansk baggrund, mens 9,4 pct.

3 I analyserne benytter vi definitionen af etnicitet fra Danmarks Statistik. Dog kender vi ikke til barnets og forældrenes statsborgerskab, så kategoriseringen sker ud fra viden om fødeland. Dansk baggrund: Barnet er selv født i Danmark og min. en forælder er født i Danmark
Indvandrere: Barnet er selv født i udlandet og begge forældre er udlændinge.
Efterkommere: Barnet er selv født i Danmark, begge forældre er født i udlandet.

af børnene har anden etnisk baggrund end dansk. I populationen er fordelingen således, at 88,7 pct. af børnene har etnisk dansk baggrund, mens 11,3 pct. af børnene i 7. klasse har anden etnisk baggrund. Andelen af børn med anden etnisk baggrund end dansk i analyseudvalget er således lidt lavere end andelen i populationen, og denne forskel er statistisk signifikant.

I forhold til skoletype går 72,5 pct. af børnene i analyseudvalget på en folkeskole, mens 27,5 pct. går på privat- eller friskole. Ser vi på hele populationen af 7.-klasser, så er fordelingen således, at 79,6 pct. går i folkeskole, mens 20,4 pct. går i privat- eller friskole. I vores analyseudvalg er der således en større andel af elever fra privat- og friskoler end i populationen. Forskellen er statistisk signifikant.

Endelig har vi kigget nærmere på, hvordan skolerne er geografisk placerede. Hertil kan det bemærkes, at andelen af børn fra region Syddanmark er en smule overrepræsenterede i analyseudvalget (27,2 pct.) sammenlignet med populationen (22 pct.). Forskellen er statistisk signifikant.

KVANTITATIV ANALYSEDEL

Alle sammenhænge, som indgår i analyserne er testet ved hjælp af chi²-test. Kun statistisk signifikante sammenhænge ($p < 0,05$) indgår og omtales i analyserne.

FYSISK OG PSYKISK VOLD I HJEMMET

I undersøgelsen måles vold på to forskellige måder. Dels undersøger vi den fysiske og psykiske vold, som børn udsættes for som følge af en konflikt mellem barnet og den voksne i hjemmet, eller som barnet har kendskab til foregår mellem de voksne eller andre børn i hjemmet. Dels inddrager vi den selvrapporterede vold, som barnet angiver, når man spørger direkte (se boks 1). I analysen benyttes den konfliktrelaterede vold, medmindre andet er angivet.

ERFARINGER MED VOLD I KONFLIKTSITUATIONER

Til at måle, hvorvidt et barn er udsat for fysisk og psykisk vold i hjemmet, har vi benyttet det interna-

tionalt anerkendte mål Conflict Tactics Scale (CTS) (Strauss m.fl., 1998). Ved denne form for måling bliver der spurgt ind til, hvilke reaktioner barnet oplever fra henholdsvis mor, far, stedmor og stedfar, når der opstår en uenighed mellem barnet og den voksne. Inspireret af Det Nationale Forskningscenter for Velfærds (SFI) oversættelse af CTS til dansk har vi spurgt til følgende mulige reaktioner fra den voksne. Herunder ses eksemplet, hvor der spørges til reaktioner fra mor:

"Tænk tilbage på det seneste år. Har du oplevet, at din mor har gjort følgende, når I var uenige?"

- Hun har snakket med mig om det
- Hun har råbt ad mig
- Hun har ikke talt til mig i flere dage
- Hun har grædt
- Hun har kaldt mig noget, som gør mig ked af det (fx dum, doven, grim)
- Hun har vist mig, at hun ikke synes, at jeg er noget værd
- Hun har truet med at smide mig ud hjemmefra
- Hun har truet mig med noget voldsomt
- Hun har kastet med og ødelagt ting
- Hun har ødelagt nogle af mine ting
- Hun har skubbet og rusket mig
- Hun har nevet mig (fx i armen)
- Hun har revet mig i håret
- Hun har slået mig med flad hånd
- Hun har slået mig med knyttet hånd
- Hun har slået mig med en ting (fx bøjle, sko)
- Hun har sparket mig
- Hun har udsat mig for noget andet voldsomt.

Barnet har haft følgende svarmuligheder: 'Nej, aldrig', 'Ja én gang', 'Ja, flere gange', 'Ja, mange gange'. Efterfølgende er svarene blevet samlet i et indeks for henholdsvis fysisk og psykisk vold. Den fysiske vold er endvidere opdelt i mindre grov fysisk vold og grov fysisk vold.

BOKS 1: DEFINITIONER AF VOLD I UNDERSØGELSEN

Vold – erfaringer med vold i konfliktsituationer			
	Mindre grov vold	Grov fysisk vold	Psykisk vold
Direkte Vold	Rusket og skubbet Nevet Revet i håret	Slået med flad hånd Slået med knyttet hånd Slået med ting, fx sko eller bøjle Sparket	Ikke talt til barnet i flere dage Vist barnet, at det ikke er noget værd Truet med at smide barnet ud hjemmefra Truet barnet med noget andet voldsomt
	Hændelsen er sket minimum én gang inden for de seneste 12 måneder.		Hændelsen er sket mere end én gang inden for de seneste 12 måneder.
Indirekte Vold			Barnet har kendskab til at voksne i hjemmet udsætter hinanden eller søskende for vold, trusler eller ydmygelser
Vold – direkte adspurgt / selvrapporeret			
Barnets direkte svar på, hvorvidt det har været truet med vold eller udsat for vold inden for det seneste år			

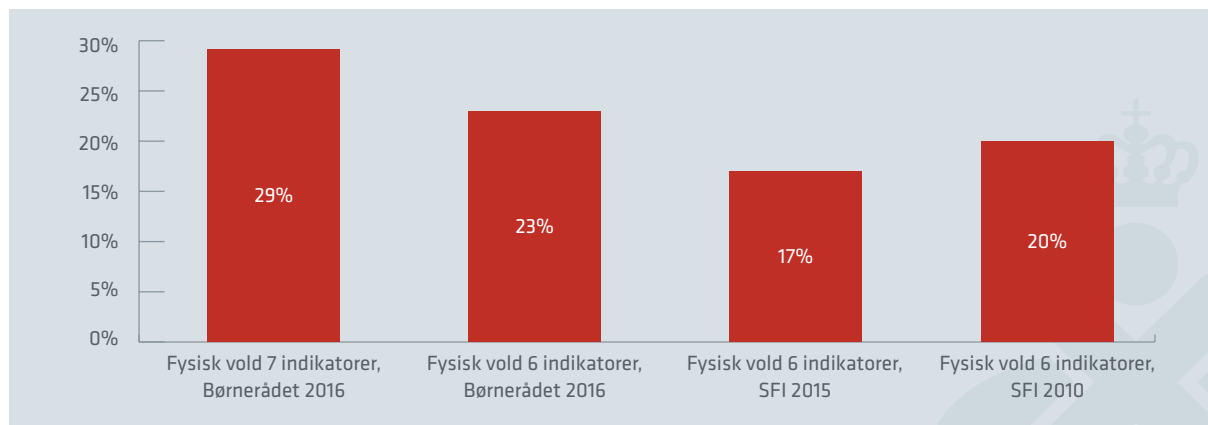
SAMMENLIGNING MED TIDLIGERE UNDER- SØGELSER AF FYSISK VOLD I HJEMMET

Hvis vi ser på de to tidligere undersøgelser om vold i hjemmet foretaget af Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) i 2010 og 2015, viser de, at 20 pct. af de unge i 8. klasse i 2010 har været udsat for fysisk vold inden for de seneste 12 måneder, mens det i 2015 gælder for 17 pct. af de unge i 8. klasse. Der er benyttet de samme spørgsmål i de to undersøgelser, men to forskellige stikprøver. Derfor må sammenligninger drages med forsigtighed. I SFI's målinger udgør seks indikatorer fysisk vold: skubbet og rusket, revet i håret, slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med ting og sparket. I Børnerådets undersøgelse har vi opereret med de samme indikatorer, men har tilføjet 'at blive nevet'. Denne tilføjelse er foretaget på baggrund af viden fra Børns Vilkår's BørneTelefon, hvor børn ofte henvender sig om denne reaktion fra voksne. For at gøre en sammenligning med SFI's resultater mulig, har vi opgjort antallet af børn i 7. klasse, som har været udsat for de samme seks former for fysisk vold, altså hvor 'nevet' ikke er medtaget. Med denne definition af fysisk vold viser undersøgelsen, at 23 pct. af de unge i 7. klasse har været udsat for fysisk vold minimum én gang fra mindst en voksen i hjemmet inden for de seneste 12 måneder. Figur 21 viser de forskellige

undersøgelsesresultater. Selvom alle undersøgelser baserer sig på forskellige stikprøver og derfor ikke er direkte sammenlignelige, kan vi se, at niveauet for den fysiske vold er højere blandt børn i 7. klasse sammenlignet med niveauet for unge i 8. klasse.

En betydelig forskel mellem SFI's undersøgelse fra 2015 og Børnerådets undersøgelse er, at barnet i SFI's undersøgelse kun kan rapportere om vold fra to voksne i hjemmet fx mor og far eller mor og stedfar. I Børnerådets undersøgelse vil de børn, som har stedforældre også blive spurgt ind til reaktioner fra disse voksne. Et barn, som fx har kontakt til begge forældre og to stedforældre, vil derfor kunne rapportere om mulig vold i konfliktsituationer fra alle fire voksne.

FIGUR 12: SAMMENLIGNING MED TIDLIGERE UNDERSØGELSER FRA SFI

Fysisk vold 7 indikatorer: Skubbet og rusket, nevet, revet i håret, slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med ting, sparket.
Fysisk vold 6 indikatorer: Skubbet og rusket, revet i håret, slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med ting, sparket.
Kilde: SFI's undersøgelser: Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016 (Oldrup m.fl., 2016).

BØRNS ESTIMAT AF OMFANGET AF VOLD MOD BØRN

Vores undersøgelse af børns vurdering af omfanget af vold mod jævnaldrende er inspireret af Ringstedforsøget (Balvig, Holmberg & Sørensen, 2015). I spørgeskemaundersøgelsen er de unge blevet spurgt om, hvor mange af deres jævnaldrende, de tror, er blevet udsat for vold eller trusler i hjemmet. De havde mulighed for at vælge mellem følgende svarmuligheder: 'alle', 'næsten alle', 'de fleste', 'omkring halvdelen', 'de færreste', 'næsten ingen' og 'ingen'.

Svarnøglen fra Ringstedforsøget har vi tilpasset, idet kategorien 'en del' er ændret til 'de færreste'. Det er gjort af hensyn til den logiske opbygning, forståelse samt efterfølgende formidling. De unges svar omregnes i analyserne til procent med den beregningsmetode, som anvendes i Ringstedforsøget.

KVALITATIVE INTERVIEWS

I sommeren og efteråret 2016 gennemførte vi ti gruppeinterviews med i alt 34 børn på fire forskellige skoler. Seks interviews blev foretaget forud for spørgeskemaundersøgelsen som sonderende interviews,

hvor formålet var at få børnene til at definere, hvad de forstår ved vold, herunder deres viden om både den fysiske og psykiske dimension, samt deres viden om børns handlemuligheder ved vold i hjemmet. De fire interviews i efteråret fandt sted efter spørgeskemaundersøgelsen og havde til formål at få børnenes forklaringer på udvalgte resultater fra spørgeskemaundersøgelsen samt at bidrage med eksempler fra børnenes egen hverdag i forhold til, hvad man skal stille op, hvis man selv eller en ven udsættes for vold.

Interviewene varede 30-45 minutter og tog udgangspunkt i semistrukturerede interviewguides. De 34 interviewede børns alder svarer til alderen på respondenterne i Børne- og Ungepanelet. De citater, der bruges i analysen, stammer dels fra de kvalitative interviews, dels fra de åbne svarmuligheder i spørgeskemaet. Citaterne kan være tilpasset af hensyn til læsbarhed.

KILDER

Balvig, Holmberg & Sørensen (2005): Ringstedforsøget. *Livsstil og forebyggelse i samfundet*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Bertelsen (2008): *Mennesket som socialt væsen – at påvirke og blive påvirket*. Frydenlund.

Bordieu (1995): Distinktionen: en sociologisk kritik af dømmekraften. Det lille forlag.

Børnerådet (2015): *For mange unge opsøger ikke hjælp, når de har brug for den*. Børneindblik 4/15.

Børnerådet (2016a): *Hver anden ung kender ikke sine rettigheder*. Børneindblik 1/16.

Børnerådet (2016b): *Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag*. Børneindblik 7/16.

Børnerådet (2016c): *Hvis man ikke kan stole på sine forældre, hvem kan man så stole på?*

Christensen (2011): *Børn i familier med vold – teorierne bag behandlingsmodellerne*. Servicestyrelsen.

Gulbrandsen (2009): *Opvækst og psykisk udvikling*. Akademisk forlag.

Gundelach & Nørregård-Nielsen (2002): *"Hvornår er man ung?"* i Dansk Sociologi, 13 (3).

Hansen & Nørregård-Nielsen (2015): *Holdninger til personer med handicap. Et sociologisk casestudie for Det Centrale Handicapråd*. Rådgivende Sociologer.

Helweg-Larsen, Schütt & Larsen (2009): *Unge trivsel. År 2008. En undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb og vold i barndom og tidlig ungdom*. Statens Institut for Folkesundhed.

Jensen & Nielsen (2005): *Når vold er hverdag*. VFC Socialt Udsatte & LOKK.

Korzen, Fisker & Oldrup (2010): *Vold mod unge i Danmark*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Kristensen, Toft, Kjeldsen, & Dalgaard (2007): *Landdistriktskommuner – indikatorer for landdistrikt*. Danmarks Jordbrugsforskning

Oldrup, Christoffersen, Kristiansen & Østergaard (2016): *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Straus, Hamby, Finkelhor, Moore & Runyan (1998): "Identification of child maltreatment with the ParentChild Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents" i *Child Abuse & Neglect*, 22(4).

UNICEF (2014): *Markant færre børn kender til deres rettigheder*.

Weston (2010): *Fra skam til selvrespekt*. Dansk Psykologisk Forlag.

BØRNEINDBLIK

NR. 8/2016 · 3. ÅRGANG · 14. NOVEMBER 2016

TEKST OG ANALYSE WINNIE ALIM · E-MAIL: WIA@BRD.DK · T: 3378 3310 ·

LINE EMMA JØNSEN · E-MAIL: LEJ@BRD.DK · T: 3378 3315 · ANNA EISTRUP · AEI@BRD.DK · T: 3378 3304

REDAKTØR KATRINE MUNCH BECHGAARD · E-MAIL: KMB@BRD.DK · T: 3378 3317

BØRNERÅDET VESTERBROGADE 35A · 1620 KØBENHAVN V · WWW.BRD.DK · E-MAIL: BRD@BRD.DK

Børnerådet